

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

11-12

2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 1602 sahifa, 5-dekabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Salimov Oqil Umrzoqov, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori
Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori
Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori
Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent Arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Nomozova Qumri isoyevna GF universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), dotsent
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Взаимодействие реального и финансового сектора экономики в современных условиях.....	12
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Зайнутдинова Умида Джалаловна	
Развитие исламских банковских продуктов в коммерческих банках.....	19
Иноятова Камола Фуркатовна	
Kreditlashda risklarni boshqarish usullaridan foydalanish.....	23
Abdullayeva Sharbat, Abdullayeva Nozima	
Korxonalarining tashqi iqtisodiy faoliyatdagi raqobatdoshligini ta'minlashda marketingdan foydalanish.....	29
Axmedov Ikrom Akramovich	
Hududlarda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning zamonaviy tahlili	36
Butaboyev Maxamadjon, Gaibnazarova Zumrat Talatovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari.....	41
Yavmutov Dilshod Shoyimardonkulovich	
Zamonaviy ekoshaharlar barpo etish va uni tatbiq etish zaruriyati.....	47
Zikrullayev Valixon G'aybullayevich	
Indian Festivals and Nature Conservation: Connecting People for Sustainability	52
Nigora Saidmuradova Aslamovna, Anil Kumar	
Financing clean energy projects in different ways.....	59
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobir ogli	
Теоретические основы развития социальной инфраструктуры.....	67
Алимова Муниса Юльчиевна	
O'zbekistonda tadbirkorlik subyektlarining raqamli marketingdan foydalanish holati va rivojlanish tendensiyalari.....	71
Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich	
Aholiga bank xizmatlarini ko'rsatish tizimini takomillashtirish.....	81
Uskanov Eldor	
Investitsiya loyihalarini islom moliya instrumentlari orqali moliyalashtirish yo'llari.....	86
Haydarov O'ral Axmadovich	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda esg omillar asosida investitsiya kiritishning o'rni va ahamiyati.....	93
Nosirov Egamqul Ismailovich	
"Enesses" MChJ da marketing muhitini tahlil qilish va takomillashtirish.....	100
Musyeva Shoira Azimovna	
Использование информационных и коммуникационных технологий в совместных образовательных программах: проблемы и решения.....	107
Ташева Севара Равшановна	
Iqtisodiy globallashtirishning nazariy asoslari.....	111
Abduraxmonov Farxod Abdufarmonovich	
Sanoat korxonalarini samaradorligini oshirishning nazariy-amaliy asoslari.....	117
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Fiskal siyosat va soliq to'lovchilar faoliyatini tartibga solishning nazariy masalalari	122
Isroilov Bohodir Ibragimovich, To'rayev Alijon Akmal o'g'li	
Bank daromadlarini oshirishda masofaviy bank xizmatlarini tutgan o'rni.....	128
Xudoyorov O. O.	
Elektron savdo korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil etish	132
Po'latov Xudoyberdi O'ktamovich	
Ekonometrik modellashtirish asosida mavsumiylikning turistik mahsulotlar ishlab chiqarishga ta'sirini kamaytirish usullari.....	135
Xamzayeva Dilfuza Samarovna	
Yuridik shaxslar soliq yukining shakllanish omillari va uni optimallashtirish muammolari.....	141
Abduturopov Jasurbek Nozimjonovich	
Tadbirkorlik risklari tavsifi va tasniflashning nazariy masalalari	148
Bektemirov Abdumalikovich	
Urban farming.....	151
Ahmedova Ziyodahon Saydulloxon qizi, Askarov Hasanboy Holdorovich	
A Foreign Experience of Forming Small Business and Private Entrepreneurship Infrastructures (An Example of Usa).....	153
Kosimov Sardor Dilmurodovich, Akbarov Abdulkhamid Akmal ugli	

Principal Protected Notes on the credit rating of National Bank of Uzbekistan	159
Abdugʻaniyev Abdulaziz Alisher oʻgʻli	
Features and Challenges of Digital Transformations in the Service Sector	164
Kurbanova Maftuna Lazizovna	
Kichik biznes va tadbirkorlikning rivojlanishiga taʼsir etuvchi omillar.....	170
Kurbonov Jasurbek Pozilovich	
Jamoat transport tizimini raqamli texnologiyalarni joriy etish va ulardan foydalanishning dolzarbligi.....	173
Kushakova Maʼmura Narimanovna	
Transport xizmatlari bozorida marketing faoliyatini mexanizmlarini rivojlanishining asosiy tamoyillari	176
Nosirov Javlonbek Jamoliddin oʻgʻli, Raxmatov Ziyodullo Nosirovich	
Financing clean energy projects in different ways	179
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobri ogli	
Oʻzbekistonning mehnat migratsiyasidagi hamkorligi haqida baʼzi mulohazalar (Qozogʻiston va Rossiya misolida)	187
Azamatova Gulmira Bayirbekovna	
Assessment of management effectiveness in ensuring economic and financial stability	191
Akramova Aziza Abduvohidovna	
Международное сотрудничество Республики Узбекистан в сфере образования	196
Жамалова Гулнора Гуломовна, Айматова Фарида Хуразовна	
Oʻzbekistonda ekologik muammolariNI bartaraf etish va yashil iqtisodiyotga oʻtish yoʻnalishlari	202
Aliyev Azim Tolip oʻgʻli	
Экономическая безопасность и факторы влияющие на неё.....	205
Абдишукуров Шерзод Шавкат угли	
Qashqadaryo viloyatida tabiiy resurslardan foydalanish istiqbollari	211
Xoʻjanova Gulshoda Otamurodovna	
Raqamli marketing strategiyalarining raqamli iqtisodiyotda isteʼmolchilar xulq-atvoriga taʼsirini tahlil qilish.....	214
Raxmatova Sitara Shuxratjon qizi	
Oʻzbekiston Respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini takomillashtirish.....	221
Xudayberganova Zarofat Zaxidovna	
Oʻzbekistonda kichik va oʻrta biznesni rivojlantirishda ichki va tashqi muhit	227
Saypullayev Ilhomjon Abduraxmonovich	
Buxgalteriya axborotining sifat tavsiflari	233
Raxmatova Shaxnoza Shukurovna	
Роль и значение логистики в развитии коммерческой деятельности торговых предприятий	240
Маматкулова Шоира Джалоловна	
Uzum yetishtirishning tashkiliy-huquqiy munosabatlari va sohani rivojlantirish imkoniyatlari.....	245
Boltayev N. N.	
Tashqi savdo jarayonlarini tashkil qilishning nazariy uslubiy asoslari.....	249
Qurbonov A. U.	
Korxonalarda pul mablagʻlari auditini takomillashtirish yoʻllari.....	254
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oʻziga xos xususiyatlari.....	259
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
Агротуризм как источник дополнительного дохода для фермеров в самаркандской области.....	263
Анваров Нодир Аллаёрович, Назарова Раъно Рустамовна	
Tijorat banklari faoliyatida islomiy bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari	272
Absamatov Askar Ergashovich	
Kichik biznes subyektlari faoliyatida mikromoliyaviy xizmatlar koʻrsatishning zamonaviy holati.....	277
Yusupov Abbosxon Aliyevich	
The Experience of The Japanese State in Increasing Investment Activity in Uzbekistan.....	285
Satoshi Sugahara, Ochilov Bobur	
Paxta-toʻqimachilik klasterlarida sotish baholarining tahlili	292
Nazarova Maryam Sharipovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna	
Tadbirkorlik subyektlari eksportida raqamli platformalardan foydalanish strategiyalari.....	297
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
Tijorat banklarida xalqaro iqtisodiy sanksiyalar va eksportga taqiqar bilan bogʻliq risklarni baholash va kamaytirish matritsasining metodologiyasi	304
Keldiyorov Shohruh Ilyos oʻgʻli	
Sotish jarayonlari hisobini buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari asosida takomillashtirish.....	308
Eshmuradov Ulugʻbek Tashmurotovich	

Tijorat banklari faoliyatida transformatsiyalanish jarayonlarining asosiy yoʻnalishlari.....	313
Bekmurodov Abbas Amiriddinovich	
Agroklastarlarda moliyaviy natijalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari.....	318
Alikulov Abdimoʻmin Ismatovich, Toshpulatov Jalil Baxodirovich	
Tijorat banklarida investitsiya siyosatini amalga oshirishning muhim jihatlari.....	324
Abiyev Davron Ilxomovich	
Проблемы и решения при оптимизации финансового моделирования деятельности предприятия	331
Юлдошева Гулноза Абдинабиевна	
Hududiy iqtisodiy xavfsizlik va uning asosiy xususiyatlari.....	336
Raximov E. N.	
Boshqarish sifatining iqtisodiy mohiyati va uni rivojlantirish masalalari	343
Shoyev Davronbek Axmadjonovich, Ahmadjonova Gulsanam	
Важность данных о движении затрат для повышения эффективности управления предприятием.....	346
Расулова Ш. X.	
Korxonalar daromadlariga taʼsir qiluvchi risklarning tahlili	351
Saʼdullayev Oybek Turdiali oʻgʻli	
Xalqaro standartlar asosida daromadlar hisobini tashkil etish.....	364
Abdusaidov Sanjar Jaloliddin oʻgʻli	
Выработка страховой системы защиты владельцев депозита.....	368
Узакова Камола Бехзодовна	
Обзор законодательных и регуляторных положений по введению и регулированию	
Исламской банковской деятельности в юрисдикции Республики Казахстан	372
Ёркулов Умиджон	
Перспективы развития производства и экспорта плодоовощной продукции в Узбекистане	378
Узганбаева Дилноза Тохтасиновна	
Перспективы развития государственного управления высшим образованием	
в условиях функционирования рынка	382
Умаров Диёр Равшанович	
Oʻzbekiston moliya tizimida mahalliy moliyaning oʻziga xos xususiyatlari.....	388
Turova Nigora Xolmurod qizi	
Qishloq joylarda xizmat koʻrsatish sohasi orqali aholini ish bilan bandligini taʼminlash istiqbollari.....	393
Taylakova Dilafroʻz Baymamatovna	
Увеличение привлекательности инвестиций в туристической	
отрасли через стратегическое финансирование	399
Хусниддинов Нуриддин	
Agrobiznesni innovatsion rivojlantirish loyihalarini moliyalashtirishning metodologik asoslari.....	402
Toʻychiyev Abduraxmon Gʻofurovich	
Virtual bank – kelib chiqishi va moliyaviy xizmatlar kelajagi.....	406
Nabiyeva Feruza Odilovna	
Проблемы и перспективы развития депозитных операций	
коммерческих банков Республики Узбекистан	411
Холмирзаев Эльбек Бахтиерович	
Smart-shartnomalar – raqamli marketingning zamonaviy texnologiyalaridan biri sifatida	415
Yahyoxonov N. B.	
Banklarda depozit operatsiyalarini hisobini yuritish tartibi	420
Mirzayeva Xilola Jaloliddin qizi	
Kichik biznes korxonalariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning iqtisodiy samaradorligi	424
Mamanazarova N. J., Jamilova N. X.	
Проблемы привлечения финансирования за счет корпоративных облигаций	429
Рахмедова Мадинахон Нусрат кизи	
Формирование финансовой стратегии местных бюджетов	433
Примова Н. И.	
Xizmat koʻrsatish korxonalarini soliqqa tortishning dolzarb muammolari va ularning yechimlari	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Oʻzbekistonda hududlar kesimida raqamli iqtisodiyotning rivojlanish holati.....	445
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Experience of Islamic financial organizations in CIS countries	
and opportunities to use it effectively in Uzbekistan	450
Sattarova Dilfuza Dilshodbekovna	
Qashqadaryo viloyati hududlarining vertikal oʻsish holati va xususiyatlari	456
Erkayeva Gulbaxor Panjiyevna, Raximova Madina Shuxrat qizi	

Innovatsion o'sishga inson kapitali ta'sirining zamonaviy yondashuvlari.....	462
Ostanov Egamberdi, Ostanova Mashxura Egamberdiyevna	
Kapital bozorida institutsional investorlar sifatida sug'urta kompaniyalari ishtiroki	466
Omonov Sardor O'lmasovich	
Tadbirkorlik subyektlarining raqamli transformatsiyasining asosiy va muhim jihatlari.....	472
Nutfulloyev Tolib G'olib o'g'li	
Korxonalarda korporativ madaniyatni rivojlantirish asoslari.....	478
Sadikova Muslima Alisher qizi	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS)ga muvofiq moliyaviy hisobotlarni tuzish usullari.....	483
Sabirova Zaynab Qadambayevna	
Фондовые рынки и финансовая грамотность: путь к финансовому осознанию	488
Режаббаев Сарвар Умархонович	
Turistik korxonalarda yashil innovatsion mahsulotlar orqali samaradorlikni oshirish.....	491
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Milliy kapital bozorida korporativ qimmatli qog'ozlar amaliyoti tahlili.....	497
Otaxonova Shohyora	
Aholining turmush farovonligini yashlashning ijtimoiy-iqtisodiy masalalari	502
Qobilova Shaxnoza	
Surxondaryo viloyatida sug'oriladigan yerlardan foydalanish holatining statistik tahlili	505
Sharifi Abdul Fatah	
Economic and Social Significance of Personnel Management in Manufacturing Enterprises: A Dual Dimension Analysis.....	512
Sarimsakov Baxtiyor Rahmonjanovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozorining rivojlantirish istiqbollari	518
Usmanov Zayniddin Berdirasulovich	
Qurilish tashkilotlarida xodimlarning innovatsion faolligini oshirish yo'llari	523
Usmanov Ixom Achilovich	
Investitsiya jozibadorligini baholashning o'ziga xos jihatlari va metodlari	527
Uroqboyeva Farzuna Axmadjonovna	
Mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida sanoat 4.0 ning roli: tahlil va natijalar	532
Xujaxonova Sitora Baxtiyor qizi	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida qishloq joylarda davlat xususiy sherikchilik asosida raqamli xizmatlarni takomillashtirish.....	537
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
Kichik firmalar raqobatbardoshligini oshirishning mintaqaviy muammolari (Xorazm viloyati misolida).....	542
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
"Sam Antep Gilam" mchjda marketingni boshqarishni takomillashtirish yo'llari	549
Usmonova D. I.	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	555
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Factors for the Development of The Industrial Sector of the Economy	559
Zakhidov Nodir Umidjanovich	
Mintaqa tumanlararo xo'jalik yurituvchi subyektlar qo'shma biznesini konvergent modeli	563
Yusupov Fayzulla Yakubovich	
Aholini biznesga jalb qilishda tijorat banklarining roli.....	567
Yaxshimuratova Xasiyat Xudaybergenovna	
Mahalliy gastronomik turizmni rivojlantirishda nazariy asoslar.....	571
Sultonov B. A.	
Organizational Factors Influencing Leadership Styles and Procurement Outcomes	575
Saidakhmedov Islomjon Uligbekovich	
Проблемы привлечения иностранных инвестиций в инновационном развитии экономики Узбекистана.....	580
Хамракулова О. Д., Халмурзаев М., Аликулов С. А.	
Тенденции развития жилищного строительства.....	585
Алиева Зилола Маматвалиевна	
Учет и анализ производственных затрат на предприятиях	589
Аделя Азаматовна Нематова, Ибрагимов Мансур Мардонович	
Meva-sabzavotchilik klasterlarini rivojlantirishda xorij tajribasi.....	592
Botirov Erkinjon Hayitovich	
Zamonaviy xizmat ko'rsatish bozori: xalqaro tendensiyalar va uy-joy fondi muammolari sarhisobi	598
Sanakulova Barnogul Rizakulovna, Berdiyeva Dilfuza Axatovna	

Роль рынка капитала в обеспечении макроэкономической стабильности Республики Узбекистан 605 Дадаханова Саида Махаммаджон кизи	605
Iqtisodiyotning xususiy sektorida inson resurslarilarni moddiy rag'batlantirishni takomillashtirishda xorij tajribasi..... 608 Baxtiyoro'va Umida Ulug'bek qizi	608
Korxonalarining investitsiya faolligini ta'minlashda soliqlarning rag'batlantiruvchi rolini oshirish xususiyatlari..... 613 Ilyasova Barno Axmadovna	613
Dunyo davlatlari iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish tendensiyalari..... 618 Imomaliyeva Mohizoda, Rahmatullayev Lazizbek Nematullo o'g'li	618
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства 623 Дурманов Акмал Шаймарданович	623
Sanoat korxonalarida iqtisodiy resurslar mohiyatini tavsiflovchi tushunchalar 628 Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna	628
Mikromoliyalash tashkilotlari faoliyatining operatsiyalar tahlili..... 633 Kamalov Shuxrat Kamalovich	633
Temiryo'l transporti sanoat kompleksi korxonalarida ijtimoiy va mehnat munosabatlarini takomillashtirishning nazariy va uslubiy asoslari..... 637 Kadirova Sharofat Amonovna	637
Qishloq xo'jalik korxonalarida xarajatlar hisobi va mahsulot tannarxini takomillashtirish masalalari 645 Yuldashev Sherali Xayitovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	645
Анализ экологических факторов и их влияние на финансовую безопасность страны..... 650 Ёдгоров Сардорбек Самадович	650
Superior directions, modern trends and prospects for the development of the financial market..... 655 Narziyeva Guzal Baxtiyorovna, Raximova Umida Rabbimovna	655
Kichik biznesning eksport salohiyatini oshirishda jahon tajribasi 659 Kambarova Sh. M.	659
Theory and practice of evaluation of capital assets in Uzbekistan..... 665 Usmonov Bunyod	665
Xizmat ko'rsatish sohasini asosiy tarmoqlariga yo'naltirilgan global investitsiyalar holati va prognozini tahlili 668 Muxammadiyev Kamoliddin G'ulomiddinovich	668
Методологические основы банковского кредитования и классификация факторов, влияющих на особенности получения кредитов 672 Каримова Азиза Махомадризовна	672
Sanoat salohiyati va omillar unumdorligini iqtisodiy-statistik baholash usullari..... 676 Kasimov Azamat Abdulkarimovich	676
Цифровизация банков: риски и стратегии управления финансовыми активами в цифровой эпохе..... 682 Кодиров Бобур	682
Davlat-xususiy sherikligi asosida iqtisodiyot tarmoqlarining investitsion salohiyatini oshirishning o'rtta muddatga mo'ljallangan istibollari (O'zbekiston temiryo'llari AJ misolida)..... 689 Qodirov Jasurbek Sharofitdinovich	689
Banklarda mummoli kreditlar bilan ishlash: samarali strategiya va yondashuvlar 696 Mirsaliyev Erkin Ergashevich	696
Agrosanoat ishlab chiqarishining raqobatbardoshligini oshirish va uning innovatsion rivojlanish bilan o'zaro bog'liqligi..... 700 Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich, Muxtorova Oydin Sayfiddin qizi	700
Hududlar iqtisodiyotini oshirishda investitsiyalarning roli 707 Akishova Shaxnoza Davlet qizi	707
Xizmat ko'rsatuvchi korxonalarining iqtisodiy salohiyatini shakllantirish mexanizmlari 712 Erdonov Muhammadamin Erdon o'gli, Ibragimov Shoxrux Baxtiyorovich, Ataqulov Jahongir Valijon ug'li	712
Sug'urtada anderrayting xizmatini (ARDL) modeli tahlili asosida takomillashtirish..... 717 Mirzoyev Sayfullo Fayzulloevich	717
Роли банков в повышении привлекательности инвестиционной среды в Узбекистане..... 727 Насиров Дилшод Фарходович	727
Пути улучшения инвестиционного климата в Республике Узбекистан 731 Нозимов Элдор Анварович, Санатиллоев Ферузшох Бахтиёр угли	731
Iqtisodiyot, atrof-muhit, jamiyat va madaniyat o'rtasidagi muvozanatga – obodonlashtirish xizmatlarining ta'siri..... 737 Norkulova Dilfuza Zoxidovna, Xayitov Jamshid Xolvoyevich	737

Повышение эффективности депозитной политики в коммерческих банках.....	741
Нуриллаев Рахмат Ярашевич, Нуриллаев Шердил Жамолiddин угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda tovar-moddiy zaxiralar manbalari va ularni shakllantirish amaliyoti.....	747
Nurmanov Ulugbek Anorbayevich	
Yer rentasi mulkchilik munosabatlari rivojlanishning zaruriy sharti sifatida.....	752
Abdunazarov O.	
Формирование и развитие цифровой экономики (на примере российской федерации и Республики Узбекистан)	756
Ким П. В.	
Tijorat banklari korporativ boshqaruvida bank xizmatlari samaradorligini	760
Kudratov Sunnatulla Ropijanovich	
Tijorat banklari depozit siyosatining banklar resurs salohiyatini oshirishdagi roli	764
Jo'rayev Isroil Ibrohimovich	
Ways of Development of Electronic Commerce in Uzbekistan	770
Javliyev Nuriddin Bektemir o'g'li	
Hydro Energy as the Important Factor of the "Green Economy"	775
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o'g'li	
Navoiy viloyatida turizmni rivojlantirish	781
Isomiddinov Sherzod Sirojiddin o'g'li, Azamatova Nozima Jaxongirovna	
Mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligi (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida).....	784
Halimova Dilora Olimboyevna	
Davlat qimmatli qog'ozlari bo'yicha daromadlilik egri chizig'ini aniqlashning fiskal va monetar siyosatni muvofiqlashtirishdagi ahamiyati.....	787
Hakimov Hakimjon	
Intellektual mulkni boshqarish jarayonlari o'rganishning nazariy muammolari.....	793
Tirkashyev Farhod Mahmudovich	
Sug'urta kompaniyalari va tijorat banklari integratsiyalashuv jarayonini zarurligi va ahamiyati.....	796
Xudoyberdiyeva Sadoqat Abdumannonova	
Роль Среднеазиатских коллекций в развитии музеев России	801
Абдуллаева Нигора Санжаровна	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	804
Qo'ziyoyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Oliy ta'lim tizimida talabalar bilimni yuksaltirish jarayoni: muammolar va yechimlar	808
Hakimov Nazar Hakimovich, Vaxobova Marg'uba Abduxamidovna	
Yashil iqtisodiyot: mazmun mohiyati, nazariya va amaliyot	812
Yuldashev Mutallib Ibroximovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozori tahlili	819
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
"HAVAS COMFORT MEBEL" MChJda marketing xizmatini tashkillashtirish va uning samaradorligini oshirish yo'llari	823
Musyeva Shoira Azimovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini soliqlar vositasida rag'batlantirishning klassik nazariyalaridan foydalanish imkoniyatlari.....	831
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	
Yoshlarning ish bilan bandligini ta'minlashning asosiy yo'nalishlari.....	837
Mamaraximov Bekzod Erkinovich	
Chakana bank xizmatlarini rivojlantirish hududlar barqaror rivojlanishining omili sifatida	841
Niyozov Zuxur Davronovich	
Raqamli texnologiyalar asosida oziq-ovqat ta'minoti zanjirini rivojlantirish omillari.....	845
Yusupov Muxiddin Soatovich	
O'zbekistonda korporativ kreditlash amaliyotini rivojlantirish orqali investitsiya jalb qilish imkoniyatlari.....	855
Asatullayev Alisher	
Davlat budjeti jarayonini takomillashtirish masalalari	860
Ataxanov Bekpo'lat Abdullayevich	
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства	866
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Yuridik shaxslar mol-mulkini soliqqa tortishni rivojlantirish yo'llari	872
Gadayev Jaxongir Muhammadi o'g'li	
Some Principle Issues in the Effective use of Budget Funds in Universities	876
Khairiddinov Sh. B.	

Directions of Using Negotiations in Keeping Peace and Ensuring Stability in Society	879
Kholdarova Fariza Tukhtabaevna	
Elektrotexnika sanoati korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanish.....	883
Mamayusupova Mashxura Sodiqovna	
Elektron tijoratning zamonaviy iqtisodiyotga ta'sirini o'rganish va uni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini aniqlash	887
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
Foreign Direct Investment and Electricity Consumption During Uzbekistan's Green Transition	896
Nurbek Khalimjonov	
Davlat-xususiy sheriklik loyihalarini qarz kapitali orqali moliyalashtirishni takomillashtirish	902
Oblomuradov Narzullo Naimovich, Shavkatov Navruzbek Shavkatovich	
Mol-mulk solig'ining soliqqa tortish tartibini takomillashtirish	910
Poyonov Bobur Bekmurod o'g'li	
Konfutsiychilik axloqiy negizlarida olamiy tartibot.....	916
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
"Yashil iqtisodiyot"ni joriy etish istiqbollari	923
Saloxov Sirojiddin Sadridin o'g'li	
Investitsiyaning iqtisodiy mohiyati va O'zbekiston iqtisodiyotida tutgan o'rni	928
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
O'zbekiston qishloq hududlarida maishiy xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish	933
Sharifov Shuhrat Saidahmadovich	
Exploring Big Data Applications for Knowledge Management in Higher Education Administration.....	936
Shakhzod Saydullaev	
O'zbekiston sug'urta bozorida qayta sug'urta faoliyatini rivojlantirish istiqbollari.....	944
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Ekologik turizmning turlari va uni tashkil etishda tabiiy resurslarning ahamiyati.....	950
Soatov Yusuf Xo'jayor o'g'li	
Mamlakatga xorijiy investitsyalarni jalb etishda investitsion jozibadorlikni oshirish istiqbollari	954
To'laganova Ruhshona Farrux qizi	
Raqamli iqtisodiyotga o'tish sharoitida maktabgacha ta'lim xizmatlarini holati.....	959
Umurzakova Dilnoza Egamberdiyevna	
Issues of Improving Production Cooperation in the Industry Network of Our Country	964
Xomidov Mirodiljon Xasanboy o'g'li	
Foydaning soliq objekti sifatida shakllantirish zaruriyati.....	971
Yo'ldasheva Mohiraxon Ochestva	
O'zbekistonda energetika korxonalarini faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	975
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Soliq organlari va soliq to'lovchilar o'rtasidagi munosabatlarning yangi tizimi sharoitida soliq nazorati	980
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimining aholini ijtimoiy himoya qilishdagi o'rni	984
Aliyev Ma'ruf Komiljon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'nalishlari.....	991
Baxriyev Dilshod Rizvonkulovich	
Анализ влияния цифровой экономики на эффективность налоговых органов	996
Бобомуротова Манзура Панжи кизи	
Tadbirkorlik muhitini yaxshilash orqali kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirishning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati.....	1000
Irmatova Lola	
Korxonalarda pul mablag'lari auditini takomillashtirish yo'llari.....	1005
Karamatova Noiba Xusnitdinovna	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	1010
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Yashil iqtisodiyotga o'tish ekologik barqarorlikning muhim omilidir	1014
Yuldashev Farhodbek Abdumutalibovich	
Strategik boshqaruv hisobini tashkil etish asoslari va tamoyillarini takomillashtirish.....	1017
Pardayeva Shahnoza Abdinabiyevna	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1022
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida oilaviy korxonalarining xizmatlar ko'rsatish sohasidagi o'rni va funksiyalari.....	1026
Tog'ayeva Dilnoza Azamatovna	

Совершенствование методологии исследования демографических процессов	1031
Тула Нодирбек Баходир угли	
Инновационные технологии в сфере страхования.....	1037
Хайдарова Нигинахон Шухрат кизи	
Iqtisodiyotni innovatsion isloh qilish sharoitida yer hisobini yuritishning ahamiyati.....	1042
Hojiyev Qo'chqor Mamadiyorovich	
Qattiq maishiy chiqindilarni utilitatsiya qilish orqali qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan keng foydalanishni takomillashtirish.....	1047
Sherqulov Nodir Erkin o'g'li	
Мировой опыт использования денежных и натуральных трансфертов в социальном обеспечении.....	1052
Гулноза Тохировна Самиева	
Davlat xaridlarini amalga oshirish orqali raqobatni rivojlantirish yo'llari.....	1057
Majidov Nizomjon	
Raqamli iqtisodiyot davrida kontent marketingdan foydalanish va uning bosqichlari	1064
Tohirjonov Ahmadjon Tohirjon o'g'li, Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
Aksiyadorlik jamiyatlari kapitalini shakllantirish manbalari va usullarini takomillashtirish.....	1070
Norqulov Mirsaid Tulqin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasida investitsion jozibadorlikni oshirish zaruriyati	1075
Badalov Jamshid Jamolovich	
Foyda solig'i tushumi va uning O'zbekiston soliq-budjet tizimidagi ahamiyati.....	1080
Shirinov Sabir Erkinovich	
O'zbekistonda davlat korxonalari aksiyalarini moliya bozorlarida sotishni jadallashtirish yo'nalishlari	1084
Anvar Eshmatov	
Baliqchilik xo'jaliklarida xodimlar bilan hisob-kitoblar hisobining tashkiliy va uslubiy jihatlari.....	1088
Ametova Nasiba Danilovna	
Tijorat banklari tomonidan eksportyor korxonalarining kreditlash amaliyotini takomillashtirish	1092
Bayjanova Gozzal Sarsengaliyevna	
Digital Transformation of Tax Systems.....	1096
Boburjon Turanboyev Qodirjon o'g'li, Musabekov Sherali Nazarali o'g'li	
Yangi O'zbekistonda xotin-qizlarning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirish yo'nalishlari	1101
Raxmonova Aziza Tolibovna	
Transitioning to a Green Economy and Implementing Sustainable Technological Changes in Uzbekistan.....	1106
Umarov Elshod G'ulom o'g'li	
Texnik yo'nalishdagi oliy ta'lim muassasalari daromadlari tarkibi va ularning o'ziga xos jihatlari	1112
Yuldashov Elmurod Abduljalil o'g'li	
Совершенствование системы профессионального управления жилищно-коммунальным хозяйством Узбекистана	1116
Икромова Ханифа Одилевна	
Sanoat korxonalarini kreditlash amaliyotining zamonaviy holati.....	1121
Kamalova Jamila	
O'zbekistonda davlat ishtirokidagi korxonalarining huquqiy maqomi va ularni isloh qilishning istiqbollari	1125
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Nodavlat notijorat tashkilotlari mablag'lari va ulardan foydalanish to'g'risidagi bajarilishlarga oid hisobotni tuzish va taqdim etish tartibi	1131
Ne'matov Oybek Ismatullayevich	
Предприятие автомобильной промышленности как объект реализации концепции устойчивого развития	1136
Туйчиев Комилжон Лазизович	
Tijorat banklari aktivlari diversifikatsiyasining nazariy ahamiyati	1143
O'ktamova Nozima Narzulla qizi	
Tijorat banklarida yangi masofaviy bank xizmat turlarini rivojlantirish	1146
Umarov Abdulquddus Abdilxatovich	
Некоторые вопросы эконометрической оценки CES – функций и их практическое применение в экономических задачах	1151
Шадиева Гулнора Мардиевна, Усманов Фарзод Шохрухович	
Использование искусственного интеллекта в спортивной индустрии.....	1158
Усманова Дилфузахон Иброхимовна	
The Role and Significance of Internal Audit as an Effective System of Internal Control in Business Entities.....	1163
Po'latov Sherzodbek Oybek o'g'li, Farmonov Ilhomjon Iqboljon o'g'li	

Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanishni takomillashtirish (Andijon viloyati misolida)	1168
Xolmatov Sanjarbek Xojimatovich	
O'zbekiston temir yo'l transport tizimi rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari	1174
Qilichev Umid Ibadullayevich	
Hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasi sharoitida raqamli banklar resurslarini oshirish choralari	1181
Xamraqulova Gulnozaxon Faxriddin qizi	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari kredit foiz stavkasini muvofiqlashtirish masalalari	1185
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
O'zbekistonda Islom banklari faoliyatini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	1191
Vasiyev Alisher Samiyevich, Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Islom iqtisodiyotining mohiyati.....	1197
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Budjet mablag'larini taqsimlanishi va maqsadli sarflanishida inson kapitalidan foydalanish va jamoatchilik nazoratining samaradorligi	1201
G'ofurov Bekzod Fayzulla o'g'li	
Maxsus iqtisodiy zonalar investitsiya muhiti jozibadorligini oshirishda tarif va notarif mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatlari	1207
Ja'sur Umirzoqov Artiqbov o'g'li	
Перспективное развитие промышленной кооперации между странами	1212
Назарова Раъно Рустамовна, Жартай Жанибек Маратулы	
Soliqlar yig'iluvchanligini oshirishga ta'sir etuvchi omillar	1218
Berdiyeva Uguloy Abduraxmanovna	
Ta'lim sifatini ta'minlash oliy ta'lim xizmatlari bozorini rivojlantirishning asosiy omili.....	1222
Nematov Inatillo Ubaydullayevich	
Aholiga ko'rsatiladigan bank xizmatlarini takomillashtirish.....	1228
Umurzakova Adiba Ochilovna	
Tijorat banklari resurslari shakllanishining manbalari va yo'llari.....	1232
Rahmanov Ilxom Xurramovich	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1238
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Пути эффективного использования внутренних инвестиций в национальной экономике	1242
Рафиева Зарина Хусановна	
Development of the Country's Economy Through the Development of the Stock Market in Developing Countries	1246
Akhmedov Doniyorbek	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotini rivojlanishi va uning asosiy yo'nalishlari.....	1250
Azizova Manzura Ibragimovna	
The theoretical importance of product cost reduction in industrial production.....	1254
Dilfuza Bahramovna Safarova	
Fond bozorlarining tashkil etilishi va rivojlanish tendensiyalari.....	1261
Shamsiyev O'ktam Sayfitdinovich	
Mamlakatda davlat tibbiyot muassasalarining tutgan o'rni va ularni rivojlantirish yo'nalishlari.....	1266
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna	
Obligatsiyalar bozorida banklarning ishtiroki va ahamiyati.....	1272
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
Milliy iqtisodiyotimizda investitsiya portfelini shakllantirishning nazariy asoslari	1277
Ibragimov Gafurjan Axmetovich	
Kompaniyalarning tashqi savdo faoliyatini moliyalashtirishning nazariy asoslari va xorij tajribasi.....	1282
Ibragimov Mansur Axmedovich	
Mahalliy budjetlar daromadlari ijrosining samaradorligini oshirish masalalari (Jizzax viloyati misolida).....	1286
Mamayusupov Omonulla Mamatqulovich	
Ключевые факторы успеха в мотивации и управлении проектными командами.....	1295
Мансурова Севара Мансуровна	
Mehmonxona biznesida CRM tizim xizmatlarini loyihalash	1298
Ishanxodjayeva Dilfuza Erkinovna	
Внедрение цифровой трансформации высших учебных заведений.....	1302
Кучаров Абдор Сабиржанович, Абдурахмонов Абдумалик Абдурашидович, Набиева Нилуфар Наби қизи	
Mamlakatimizda masofaviy bank xizmatlarini ko'rsatuvchi tizimning rivojlanish tendensiyasi	1310
Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi	

Tadbirkorlik subyektlarini moliyaviy qo'llab-quvvatlashning nazariy asoslari.....	1319
Davronov Saxobiddin Faxriddinovich	
O'zbekistonda suv zaxiralaridan foydalanishning retrospektiv tahlili	1324
Axmedov Sayfullo Normatovich	
Raqamli iqtisodiyot rivojlanishida to'lov tizimlarining o'rni	1334
Ismailov Xusanboy Mahammadqosim o'g'li, Rizayev Anvar Baxtiyorovich	
Fostering Entrepreneurship and Enhancing Women's Employment: The Uzbekistan Perspective	1338
Kholiyeva Shokhista	
Zamonaviy soliq tizimlarining amal qilish xususiyatlari	1341
Taniyev Ahmadjon Bahromovich	
Mamlakatimizda tijorat banklarini tashkil etishning huquqiy asoslari	1347
Masharipov Maxmud Bekturdiyevich	
Mamlakat iqtisodiyotining samarali rivojlanishida hayot sug'urtasining o'rni	1352
O. Jono'zoqov	
Sanoatda resurs tejamkorligini ta'minlash orqali barqaror rivojlanishga erishish	1358
Ergashev Sanjarbek Sobirjon o'g'li	
Southeast Asia's Green Economy and Environmental Taxation	1364
Fayzieva Nargiza Rabimovna	
Tijorat banklari biznesini boshqarishning asosiy yo'nalishlari va tahlili.....	1371
Raxmatov Azizjon Jaloliddinovich	
O'zbekiston Respublikasida islom banklarini tashkil etishda xorij tajribasining o'rni.....	1375
Yo'ldosheva Iroda Ibodulla qizi	
Baliqchilik tarmog'ida samaradorlikni baholash masalalari	1380
Fayziyev Oybek Raximovich, Aitimbetov Amirbek Koishibekovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishning huquqiy-iqtisodiy asoslari va davlat siyosati .	1389
Xalikov Suyun Ravshanovich	
O'zbekiston Respublikasi hududlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ilmiy yondashuvlar	1394
Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbayevich	
O'zbekistonda davlat-xususiy sherikchilik loyihalarida islomiy moliyalashtirish konsepsiyasini asoslash va joriy etish.....	1401
Zayniddinov Ruhiddin Xusniddin o'g'li	
Korxonalar faoliyatini ifodalovchi umumiy ko'rsatkichlar asosida reytingni aniqlash	1411
Maxkamboyev Komil Abdulxakovich	
Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlashda klaster-kooperatsiya tizimi samaradorligini oshirish masalalar	1416
Xo'jaqulova Nigora Rustamovna	
Kimyo tolalari asosida to'qimachilik sanoatini diversifikatsiyalash.....	1424
Raximov Furqat Jalolovich	
Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish istiqbollari	1431
Alimbayeva Sevara Alimbayevna	
O'zbekistonda islom banklarini tashkil etish zaruriyati va rivojlantirish imkoniyatlari	1437
Yo'ldosheva Iroda Ibodulla qizi	
Yalpi sug'urta mukofoti hajmiga ta'sir etuvchi omillar asosida sug'urta bozorini ekonometrik tahlili.....	1441
Mirzayev Bobur Soyibjonovich	
Biznesni tugatishning yakuniy bosqichi: tashkiliy-uslubiy ta'minotini takomillashtirish	1448
Davletov Ikram Raximberganovich	
Обеспечение безопасности продуктов питания в меняющемся мире	1452
Нуриллаев Рахмат Ярашевич	
Turizm infratuzilmasini rivojlantirishda klasterlash imkoniyatlaridan foydalanish	1458
Mavlanov G'olib	
Iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirish yo'liga o'tkazish sharoitida "yashil" sanoat siyosatini amalga oshirish xususiyatlari	1464
Fayzullayev Jonibek Negmatullayevich, Umarov Oqil Omiljonovich	
Метод проектов как одно из условия успешного формирования антикоррупционной компетенции студентов высшей школы.....	1470
Мохоров Дмитрий Анатольевич	
Mehnat migratsiyasi jarayonlarini tartibga solishning xalqaro huquqiy asoslari va institutlari	1476
Askarov Zoxidjon Sadikjanovich	
Tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash va ta'minlash yo'llari	1481
Abdusalomov Olimjon Eshmirzayevich	

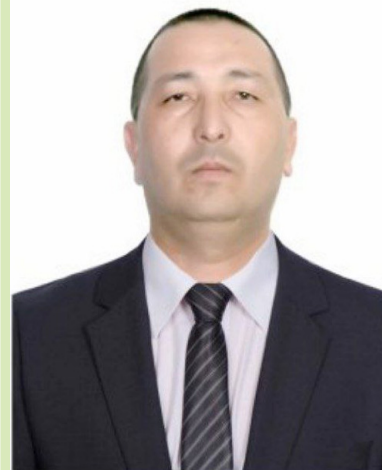
Marketing Mix, Retail Trade, Material Environment in Marketing.....	1485
Egamberdiyev Muzaffar	
Davlat tomonidan aholi bandligini tartibga solish ilmiy konsepsiyalarining evolyutsiyasi	1489
Ismoilov Azizbek	
Significance of Investment Activity in Tourism and its Development.....	1493
Utkirjan Akhmedov	
Корпоративные структуры и их влияние на развитие учета и отчетности	1498
Хайдарова Дилдора Жахонгир кизи	
Происхождение и роль социального сельского хозяйства в современной экономике	1506
Эгамбердиев Хумоюн Хамрокулович	
Анализ конкурентной среды: примеры, методы и этапы	1512
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	1518
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Исследование методов бетонной смеси.....	1524
Шарипова Мадина Конгратбаевна	
Oilaviy biznesni boshqaruv tuzilmasi	1532
Toshpo'latov Murodulla Sobirjon o'g'li	
Strategies for Advancing Green Construction: The Influence of Business Investment in Research and Development.....	1537
Gulsarakhon Muhammadyoqub kizi Ostonakulova	
Kichik tadbirkorlik faoliyatini samarali yuritishning asosiy shart va tamoyillari	1545
Vaxabov Asadullo Ubaydullo o'g'li	
Оптимизация корпоративного управления через сбалансированное финансовое стратегирование.....	1549
Ахмедов Дилшод Турсункулович	
Milliy iqtisodiyotning o'sishida agroklastarlarni shakllantirish va samaradorligini oshirish hamda innovatsion infratuzilmani rivojlantirish.....	1553
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Improving the Efficiency of the Organization Through the use of Innovative Models of Personnel Management.....	1559
Bahodurova Sulhiya Azizhojaevna, Akhmedov Usmonjon Khaidarjonovich, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Факторы влияющие на экономический рост в развитии экономики Нового Узбекистана	1569
Мамедов Хусан, Хамраев Олимжон Яхшибоевич	
Sug'urta bozori bo'yicha risklarni baholash va obyektini sug'urtaga qabul qilishda anderrayting xizmatining tutgan o'rni.....	1576
Sayfullo Mirzoyev	
Klaster korxonalar faoliyatini takomillashtirishda soliq yukini yengillashtirilishi.....	1581
Jabbarov Mashrab Ismoil o'g'li	
Xo'jalik yuritishning tashkiliy-huquqiy shakllarining asosiy belgi va xususiyatlari	1586
Vaxabov Asadullo Ubaydullo o'g'li	
Kichik biznes subyektlarini qo'llab-quvvatlash tizimi samaradorligini baholash	1589
Vahobov Davron Abdusalolovich	
Globalashuv jarayonlarini chuqurlashuvi davrida xalqaro turizmni rivojlanishi.....	1597
Abdulxakimov Zuxrali Tursunalievich	

GLOBALLASHUV JARAYONLARINI CHUQURLASHUVI DAVRIDA XALQARO TURIZMNI RIVOJLANISHI

Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich

PhD, Namangan muhandislik-texnologiya instituti
“Iqtisodiyot” kafedrasida dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada dunyo xo'jaligidagi globallashuv jarayonlari va uni turizm industriyaga ta'siri o'rganilgan bo'lib, unda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar mohiyatini aniqlashtirilib, to'rtta yirik guruhlariga ajratish taklif etilgan.

Kalit so'zlar: ko'p qutbli dunyo, turizm industriyasi, globallashuv, xalqaro turizm, turistik xizmat, turistik mahsulot, demografiya, urbanizatsiya, konsentratsiya, institutsional, oilaviy turizm, turistik tadbirkorlik, integratsiya, xorijiy mehmon, xorijiy turist, ekskursant, zamonaviy telekommunikatsiya, axborot texnologiyalari.

Abstract: In this article, the processes of globalization in the world economy and its impact on the tourism industry are studied, and the nature of the factors affecting the development of tourism is clarified and it is proposed to divide them into four major groups.

Key words: multipolar world, tourism industry, globalization, international tourism, tourist service, tourist product, demography, urbanization, concentration, institutional, family tourism, tourist entrepreneurship, integration, foreign guest, foreign tourist, excursionist, modern telecommunications, information technologies.

Аннотация: В данной статье изучены процессы глобализации в мировой экономике и ее влияние на туристическую отрасль, а также выяснена природа факторов, влияющих на развитие туризма, и предложено разделить их на четыре основные группы.

Ключевые слова: многополярный мир, индустрия туризма, глобализация, международный туризм, туристический сервис, туристический продукт, демография, урбанизация, концентрация, институциональный, семейный туризм, туристское предпринимательство, интеграция, иностранный гость, иностранный турист, экскурсант, современные телекоммуникации, информационные технологии.

KIRISH

Dunyo xo'jaligi rivojlanishidagi o'zgarishlar, ko'p qutbli dunyo xo'jaligini shakllanishi natijasida mamlakat iqtisodiyotidagi jiddiy o'zgarishlar fonida turizm industriyasidagi o'zgarishlarga globallashuv jarayonlarini ta'siri yuqori. Xalqaro turizm bu sayohatlar tizimini shakllanishi, turistlar almashinuvi, davlatlararo kelishuvlar natijasida xalqaro turistik me'yorlarni ishlab chiqish jarayoni tushuniladi. Xalqaro turizm xalqaro iqtisodiy munosabatlarning asosiy vositalaridan biri hisoblanadi, bugunki kunda bu vosita yanada murakkab jarayonlarga uchramoqda. Uning rivojlanish jarayoni bevosita globallashuv bilan bog'liq hamda davlatlarni siyosiy, iqtisodiy, madaniy munosabatlarida o'z aksini topadi, bu esa, o'z navbatida, turizm industriyasi faoliyatiga ta'sir etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Keyingi 50 yilda jadal sur'atlarda turizm industriyasi o'rganila boshlandi ^[1], turistik industriya muammolari va uni yechimlari bo'yicha ilmiy ishlanmalar tayyorlana boshlandi. Assosiy tadqiqotlar esa 1960-yillardan boshlandi, M.Klousson va D.Kletch (Clawson M. and Knetsch J.L) lar tomonidan "Tabiatda dam olish iqtisodiyoti" nomli kitoblarini ^[2] va 1970-yillarda Grey (Gray H.P.) esa "Savdo va xalqaro poyezdlarni o'zaro bog'liqligi" nomli kitobini nashr ettirdi ^[3]. Shu paytdan boshlab iqtisodchilarni turizm industriyasiga bo'lgan qiziqishlarini orttirib yubordi, 1995-yilda birinchi ilmiy jurnal "Tourizm Economics" nashr ettirila boshlandi.

XX asning oxirida ko'plab ilmiy izlanishlar olib borildi, ular asosan turizmni multiplikativ samaradorligi, turizmga ekonometrik modellar qo'llash masalalari bilan shug'ullanishgan. Ularga Archer, Fletcher, Krompton (Archer 1977, Archer and Fletcher 1996 ^[4], Crompton 2001 ^[5])larni misol qilib ko'rsatish mumkin. Turizm indus-

triyasidagi moliyaviy inqirozlarga bag'ishlangan tadqiqotlar esa Bleyk (Blake 2003 ^[6]), Pambudi (Pambudi 2009 ^[7]), turizmning daromadlar va ularni qambag'allikni qisqartirishdagi rolga bag'ishlangan ishlar bilan Bleyk, Sinklner (Blake, Arbache, Cinkler Teles 2008 ^[8], Wattanakuljarus Coxhead 2008 ^[9]) va boshqalar shug'ullanishgan.

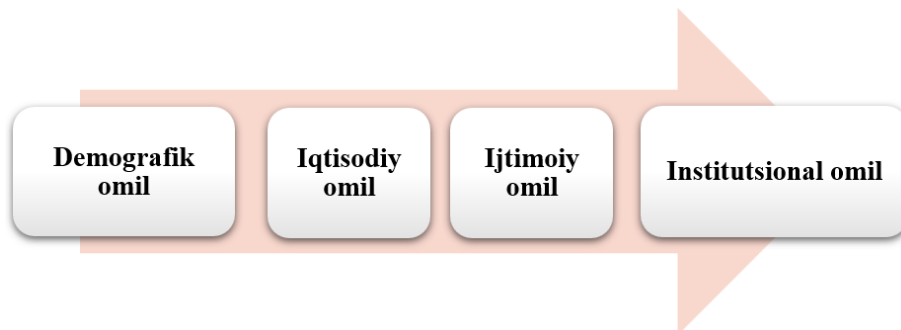
TADQIQOT METODOLOGIYASI

Olib borilgan izlanishlar natijasida mamlakat hududlarida turizm industriyasini rivojlantirish, globallashtirish davrida turizmni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar guruhlashtirilgan, turistik tadbirkorlik faoliyatini yangi bosqichga oshirish bo'yicha o'zgarishlar o'rganilgan bo'lib, zamonaviy xalqaro turizmni istiqboldagi rivojlanish yo'llari ko'rsatib o'tilgan. Turizm industriyasini rivojlantirishni tadbirkorlik faoliyatiga ta'siri bo'yicha ilmiy xulosalar va takliflar ishlab chiqilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xalqaro turizm alohida jarayon bo'lib, o'ziga xususiyatlarga ega, turistik xizmatlar va faoliyatni qamrab olib, turistik mahsulotlarga bo'lgan ehtiyojlarni xalqaro darajada o'rganadi va turistlarga mos bo'lgan turistik mahsulotlar va xizmatlarni taklif etadi. E.R.Iloyan fikriga ko'ra "globallashtirish davrida turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi bir qator omillar mavjud va ularni uchta asosiy guruhlariga ajratish mumkin. Ularga demografik omil, iqtisodiy omil, ijtimoiy omillar guruhiga ajratib o'rganishni taklif etgan" ^[10]. Uning fikriga ko'ra, xalqaro turizm industriyasini tahlil qilish, undagi mavjud muammolarni o'rganish asosida mavjud globallashtirish ta'sirini hisobga olgan holda uchta guruh asosida turistik imkoniyatlarni aniqlashga asoslanadi.

*Birinchi*dan, demografik omil – dunyo aholisini doimiy o'sish tendensiyasi, urbanizatsiyaning yuqori sur'atda rivojlanishi, bundan tashqari, qishloq va shaxar aholisini konsentratsiya jarayonlarini kuchayishi kabi omillarni insonlarni turmush tarziga ta'sirini o'zgarishi, yirik shaharlardagi aholida ruhiy, jismoniy kuchlarini tiklash masalalari asosiy muammolardan biriga aylanib bormoqda. Ularda yuqori depressiya, ruhiy tushkunlik, ortiqcha vazn va boshqa turli kasalliklarni rivojlanishi kabi muammolarni turistik industriyada taklif etilayotgan turistik xizmatlar orqali bartaraf etish mumkin bo'ladi. Bunga qo'shimcha ravishda ommaviy axborot vositalarini yangi turlarini ko'payishi internet, televideniya, ijtimoiy tarmoqlar orqali yangi turistik xizmatlar va mahsulotlar turlarini ko'paytirish zarur bo'ladi. Turizm industriyasining muvaffaqiyatlari uchun yangi turistik manzillarni aniqlash, ulardan amaliyotda foydalanish ishlarini kengaytirish, hamda yangi turistik xizmatlarni ko'paytirish, shu bilan birga turizm industriyasi bilan yonma-yon yangi kommunikatsiya tarmoqlarini rivojlantirish maqsadga muvofiqdir.

1-rasm: Global sharoitda turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar¹

*Ikkinchi*dan, iqtisodiy omil – dunyo xo'jaligini barqaror rivojlanishini ta'minlash, ishlab chiqarish xizmatlarini barqaror o'sish tendensiyalarini ta'minlash esa o'z navbatida iste'molchilar xohish-istaklari bilan uzviy bog'liqdir. Iqtisodiy omilni o'zgarishiga ilmiy-texnik inqilob yutuqlarini tez sur'atlarda iqtisodiyot tarmoqlariga kirib borishi ta'sir etadi. Xalqaro turizmning moddiy-texnik bazasini rivojlanishi natijasida turistlarni qabul qiluvchi yangi obyektlarni ochilishi, turistlar harakatlanishi uchun zarur inratuzilmalarni tashkil etish ishlarni jadalashdi. Aholining katta qismida bugunki kunda sayohatlarga chiqish masalalariga e'tibor kuchaydi, bunga sabab aholini real daromadlari oshishi deb hisoblaymiz.

*Uchinchi*dan, ijtimoiy omil – bu omil inson hayot davomida yashash tarzini o'zgarishi natijasida yangidan shakllanadi, xalqaro turizmni rivojlanishiga o'z navbatida mehnat ta'tillarini muddatlarini uzoq va qisqa bo'lishi ta'sir etadi. Shularni hisobga olgan holda turistik tashkilotlar doimiy mijoz turistlar uchun bitta mamlakat doirasida ikkita marshrutdagi turistik sayohatlarni taklif etadilar. Turizmni rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillardan bir esa nafaqa yoshini pasayishi hamdir. Bu bilan turistik sayohatlarga chiquvchi qatlamni ko'payishiga erishiladi, ular ko'proq farzandlari bilan chiqishlari mumkin. Oilaviy turizmni rivojlanishi keyingi yillarda xalqaro turizmni

1 Muallif ishlanmasi.

asosiy yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda. Bunday turistik sayohatlarni asosiy qismi meditsina va sog'lomlashtirish turizmiga to'g'ri kelmoqda, hamda insonlarni o'rtacha umr ko'rish muddatini uzaytirmoqda. Turizm industriyasidagi qulay sharoitni yaratilishi esa o'z navbatida turistlar diapazonini kengaytiribgina qolmay, ularni doimiy mijozlarga aylantirmoqda. Bunga yana boshqa sabablardan biri dunyo aholisi o'rtasida ta'lim olish darajasini yuqorilashuvi, xorijiy tillarni o'zlashtirishga bo'lgan qiziqish, boshqa mamlakatlarda yashayotgan halqlarni madaniyatlarini o'rganish, ularni tarixi va madaniy-tarixiy yodgorliklari bo'yicha ma'lumotlar to'plash, inson va tabiat o'rtasidagi munosabatlarni o'rganishga bo'lgan intilishlarni ko'rsatish mumkin.

To'rtinchidan, bizning fikrimizga ko'ra, institutsional omillarni kiritish maqsadga muvofiq deb hisoblaymiz. Barcha mamlakatlarda turistik industriyasi faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun zarur qonuniy asoslar yaratib berilmagan. Bunday qonunlar ishlab chiqilgan bo'lsada ko'plab mamlakatlarda amal qilinmaydi, ularni turistlarni harakatlarini cheklanishi va ayrim turistik firmalar tomonidan turistik xizmatlar monopollashgan bo'lishi mumkin. Bularni barchasi turistik jozibadorligini pasaytiradi, keng masshtabda turistlar oqimini pasaytiradi, turistik industriya faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bu o'z navbatida turistik industriyasidan tashqari aholi bandligiga, aholi turmush tarziga, aholi o'rtasida turistik tadbirkorlikni rivojlanishiga to'sqinlik qiladi. Shu bilan birga bu omilga davlat chegaralarini kesib o'tishdagi byukratik to'siqlar, bojxona tizimidagi to'xtalishlarni ham kiritish mumkin bo'ladi. Turizm industriyasidagi mavjud muammolar, o'z navbatida, iqtisodiyotning boshqa tarmoqlariga ham ta'sir etadi. Sababi esa ko'plab mamlakatlarda turizm industriyasi iqtisodiyotning lokomotivi sifatida e'tirof etilgan, ayrim adabiyotlarda esa turizm iqtisodiyotning asosiy rivojlanishini ta'minlovchi drayverlaridan hisoblanadi, deb ta'rif berishgan.

Bizning fikrimizcha, turizm industriyasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni to'rttaga ajratib tahlil qilish, o'rganish, ularga asoslanib prognoz ma'lumotlarni ishlab chiqish eng samarali yo'nalishlardan biridir.

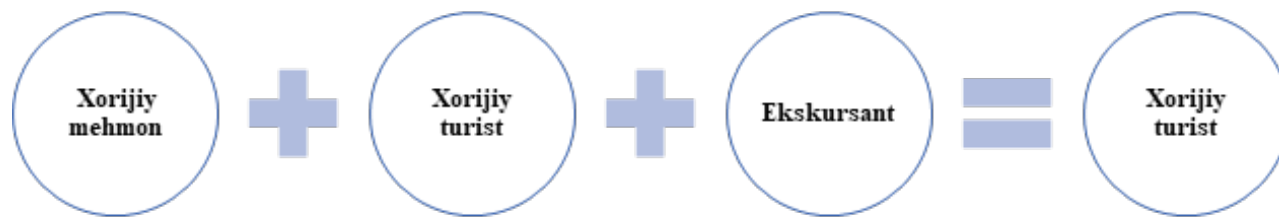
Bundan tashqari, xalqaro turizm industriyasi rivojlanish darajasiga ta'sir etuvchi boshqa omillar ham mavjud. Bularga quyidagilarni kiritish mumkin:

- Iqtisodiy o'sish va ijtimoiy hayotdagi jarayonlardagi tavofutlarni mavjudligi, aholini turli mamlakatlarga chiqadigan sayohatlarni qisqartiradi, mamlakatlardagi turistik obyektlarni jozibadorligini pasaytiradi;
- Transportni barcha turlarini rivojlanishi va joylashuviga bo'lgan ta'siri baholash, geografik sayohatlarni kengayishi va sayohat narxlariga bo'lgan ta'sirni yuqoriligi;
- Turli mamlakatlarda aholi daromadlarini turli-tumanligi, aholi madaniyat darajasini ko'tarilishi esa turistik sayohatlarni tanlashi oqibatida doimiy turistik yo'nalishlar tarkibiy o'zgarishlarga olib keladi;
- Davlatlaro aloqalarni rivojlanishiga, mamlakatlar o'rtasidagi madaniy aloqalarni rivojlanishi va min-taqalar o'rtasidagi iqtisodiy-ijtimoiy rivojlanish darajalarining pasayishiga olib keladi.

Yuqoridagi xalqaro turizm industriyasi rivojlanishiga soya soladigan salbiy ta'sirlarni oldini olish, xizmatlar sohasidagi tanaffuslarni qisqartirish ishlarini amalga oshirish, yuk va yo'lovchi tashish va texnologik jarayonlarni rivojlantirish, telekommunikatsiya va internet tarmoqlaridagi yangi o'zgarishlarni amalga oshirishdan iborat. Bir qator mamlakatlardagi valyuta olib chiqishdagi cheklovlarini o'rnatilishi, chegaralardagi kirish va chiqishdagi tekshiruvlarni mavjudligi kabilarni axborot texnologiyalarni rivojlanishi, internetni turizmga kirib kelishi va elektron savdoni rivojlanishi orqali bartaraf etiladi. Bunday o'zgarishlar mamlakatlar o'rtasidagi integratsiya munosabatlari ta'sir etib, aholini erkin migratsiyasiga jiddiy ta'sir etadi. Davlatlar o'rtasidagi munosabatlardagi yangicha yondashuvlar ta'sirida yer sharidagi geosiyosiy vaziyatlarni tubdan o'zgartirib yuboradi.

Xalqaro turizm rivojlanish davomida ikki turga bo'linadi, kiruvchi va chiquvchi turizmdir, ular asosan mamlakatlar ichidagi va mamlakatlararo turistlar oqimini nazorat qiladi. Lekin turistlarni aloxida kategoriyalarga ajratish imkonsiz, kiruvchi turizmdagi turistlar chiquvchi turizmda ham ishtirok etishlari mumkin. Ular o'rtasida qat'iy chegaralanishlarni tiklash ancha murakkab jarayondir. Bundan tashqari, bu ikki turistik yo'nalishlarda turistlarni mamlakatlarda to'xtab turish muddatlarini uzoq yoki qisqaligi muhimdir.

Turizm industriyasi faoliyati iqtisodiy jarayondir, bir tomondan iste'molchilarni turistik ehtiyojlari qondirilsa, ikkinchi tomondan esa turizm mahsulotlar ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalari bilan chambarchas bog'liqdir. "Shu hisobdan turizm industriyasini keng diazondagi iqtisodiy faoliyat sifatida qarash maqsadga muvofiq, ularga ichki va xalqaro transport, umumiy ovqatlanish, shopping, turagentlar xizmati kabilarni kiritish mumkin" ^[1]. Bizning fikrimizcha esa turizm industriyasi ta'sir darajasi yanada kengroq deb hisoblaymiz, masalan, qishloq xo'jalik mahsulotlari ishlab chiqarish, mashinasozlik, yengil va oziq-ovqat sanoati, modalar industriyasi sohalari rivojlanishiga ham jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Bundan tashqari, turizmni ijtimoiy ta'sirini ham inobatga olish zarur, ishsizlik darajasi, aholini turmush darajasiga ham ta'sir etadi. Hamda turizmni ijobiy ta'siri bilan salbiy ta'siri ham mavjudki, ularni e'tibordan qochirish mumkin emas. Salbiy tomonlarga ommaviy madaniyatni kirib kelishi tezlashadi, xalqaro jinoyatchilar turistlar niqobi ostida yashirinishi, fohishabozlikni kuchayishi, odam savdosi va narkotik moddalar savdosini rivojlanishi kabilarni kiritishimiz zarur bo'ladi. Shu sababdan turizm industriyasidagi faoliyatni doimiy nazoratni pasaytirmaslik lozim bo'ladi. Turizm industriyasi faol dam olish, sog'liqni tiklash sohalari, insonni jismoniy faoliyati, turist sifatida doimiy yashash joyini o'zgartirishi jarayonlari tushuniladi.

2-rasm: Xalqaro turistlarni uchta aossiy turlari²

Yuqoridagi rasmdagi ma'lumotlardan shuni ko'rish mumkinki, xalqaro turist tushunchasiga aniq ma'lumotlar berilib, unga ko'ra xalqaro turistlarni uch turga ajratilib o'rganib chiqilgan. "Xorijiy mehmon – har qanday inson bo'lishi mumkin, xorijiy mamlakatlarga chiqadigan, doimiy yashash joyidan 12 oy dan ortiq muddatda yashovchi shaxslarga aytiladi. Xorijiy turist – xorijiy mamlakatlarda vaqtinchalik yashovchi, dam olish muddati 24 soatdan ortmagan shaxslarga aytiladi. Ekskursant – bu xorijiy mehmon, ammo tashrif buyurgan mamlakatda tunda qolmaydigan, doimiy yashash joyiga qaytuvchi shaxslarga aytiladi"^[10].

Bugunki kunda turistik industriyadagi turli-tuman yuz beradigan tanaffuslar, inqirozlar ta'sirida turistik faoliyatni yangidan qayta qurish, transport infratuzilmalarini takomillashtirish, urbanizatsiya jarayonlarni tartibga solish kerak bo'ladi. Shu bilan birga, turistik industriyaning barqaror o'sishi natijasida aholi turmush darajasining o'zgarishi, turli mamlakatlardagi aholi o'rtasida turistik sayohatlarga intilishi, madaniy aloqalarni rivojlanishi, dunyo iqtisodiyotidagi globallashtirish jarayonlari yangi bosqichda rivojlanadi. Turizmni yordamida davlatlararo munosabatlarni tartibga solish, madaniy aloqalarni o'rnatilishiga sabab bo'ladi.

Xalqaro turizmni rivojlanish davrlariga e'tibor qaratadigan bo'lsak, bu industriyani jadal rivojlanish bosqichiga o'tganiga 150 yildan ortiq vaqt o'tdi, 1847-yilda Tomas Kuk dunyoda birinchi bo'lib, London shahrida turistik agentlik ochdi. U tomonidan sayohat dasturlari, transportda harakat uchun biletlar savdosi, turizm bilan shug'ullanuvchilar guruhini tashkil etdi. 1841-yilda temir yo'l orqali 600 ga yaqin odamlar sayohatga chiqishda, 1845-yilda Liperpul shahriga sayohat dasturi ishlab chiqildi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bugunki kunda turizm industriyasi jadal va barqaror rivojlanib borayotgan eng yosh tarmoqlar biri hisoblanadi. Shu bilan turizm dam olish sohalari bilan emas, balki tovar va xizmatlarni transchegaraviy harakatlarini ta'minlash orqali barcha turdagi yangi texnologiyalarni dunyo mamlakatlarida keng tarqalishiga ta'sir ko'rsatdi. Xalqaro savdoni o'sishi, mamlakatlar iqtisodiyotini baynalminallashuvi ta'sirida turistik faoliyatda iqtisodiy o'sish kuzatila boshladi. Xalqaro savdodagi xizmatlarni rivojlanishi XX asrning oxirgi o'n yilliklarda yuz berdi, bu jarayonda turizm ta'sir darajasi yuqoriligi bilan ajralib turadi, hamda turizm xalqaro iqtisodiy munosabatlarda ham o'z aksini topdi, bundan tashqari turizm industriyasi dunyo eksport tarkibini ham o'zgartirib yubordi. Axborot texnologiyalari esa turistik xizmatlar va faoliyatni jadal rivojlanishi uchun mustahkam zamin yaratdi. Barcha mamlakatlardagi turistlar internet tarmoqlari orqali turistik sayohatlar to'g'risidagi ma'lumotlarni oladi va undagi ma'lumotlarda dam olish turlari, mamlakatlar, mehmonxonalar, sayohatlarni narxlari, ob-havo to'g'risida axborotlar beriladi.

Zamonaviy telekommunikatsiya va axborot texnologiyalarida turistik sayohatlar to'g'risidagi ma'lumotlar doimo saqlanadi, har qanday joyda, har qanday vaqtda offlayn va onlayn ma'lumotlarni olib saqlashlari mumkin. Shu sababdan turistik paketlar, turistik sayohatlar internet tarmoqlarida ko'payib ommaviylasha boshladi, bundan tashqari, internet orqali joylarni, turistik sayohatlarni band qilish (bronlash) xizmati jadal sur'atlarda rivojlanib bormoqda. Internet tarmoqlari orqali ishlaydigan agentliklar ko'paydi, ular uchun internetga ulangan kompyuter kerak bo'ladi, turistik xizmatlarni onlayn ko'rsatadi, bu orqali turistik xizmatlar savdosini rivojlantiradi. Global tizimlar orqali onlayn bronlash, zaxiralarini aniqlash imkoniyatlarini oshiradi, shunday tizimlardan "Galileo", "Amadeus" misol qilib ko'rsatish mumkin, ularga o'xshagan global tizimlar xalqaro turizmga hal qiluvchi rol o'ynamoqda. Ijtimoiy tarmoqlarni kengayishi ta'sirida turistik xizmatlarni rivojlanishi, otellar va transport vositalaridagi xizmatlar ham internet tarmoqlarida ko'rsatilmoqda. Raqamli platformalar faoliyati jadal rivojlanmoqda, elektron savdo ta'sirida raqamli iqtisodiyot rivojlanmoqda, bu ta'sir natijasida global iqtisodiyot shaklan, mohiyatan o'zgarib bormoqda. Turistik industriyada raqamli platformalar paydo bo'lishi, o'z navbatida, turistik faoliyatni tubdan o'zgarishiga olib kelmoqda va shunga mos turistik mahsulotlar, xizmatlar shakllanmoqda. To'rtinchi sanoat inqilobi ta'sirida turistik industriya jadal sur'atlarda o'zgardi, turistik faoliyatga xalqaro axborot texnologiya ta'sir darajasi ortib bormoqda.

2 Muallif ishlanmasi.

Xulosa sifatida shuni alohida ta'kidlash lozimki, globallashuv jarayonining xarakterli xususiyatlaridan biri bu baynalminallashuvdir. Turistik industriya maksimum darajada daromadlarni oshirishni istaydi, turistik oqimlarni miqdorini oshirishdan manfaatdor. Shu sababdan bu industriyada mehmonxonalar, otellar tizimi turistik operator va turistik agentliklar bilan hamkorlikda faoliyat olib borishadi, bu integratsiya jarayoniga transport tarmog'i ham qo'shiladi. Bunday global integratsiya jarayonlari rivojlanishida transmilliy kompaniyalar ham muhim rol o'ynamoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Larry Dwyer, Peter Forsyth, Andreas Papatheodorou. Economics of Tourism. Published by Goodfellow Publishers Limited, Woodeaton, Oxford, OX3 9TJ. Copyright © Goodfellow Publishers Ltd 2011 (http://www.goodfellowpublishers.com/free_files/fileEconomics.pdf).
2. Clawson, M. and Knetsch, J.L. (1966) Economics of Outdoor Recreation, Baltimore : Johns Hopkins University Press.
3. Gray, H.P. (1970) International Travel — International Trade, Lexington, Mass. :D. C. Heath.
4. Archer, B. and J. Fletcher (1996), "The Economic Impact of Tourism in the Seychelles", Annals of Tourism Research, 23, 1: 32-47.
5. Crompton, J.L., S. Lee, and T. Shuster (2001), "A Guide for Undertaking Economic Impact Studies: The Springfest Festival", Journal of Travel Research, 40 (1): 79-87.
6. Blake, A.T. and M. T. Sinclair (2003), "Tourism crisis management: US response to September 11", Annals of Tourism Research, 30 (4), 813-32.
7. Pambudi, D., N. McCaughey and R. Smyth (2009), "Computable General Equilibrium Estimates of the Impact of the Bali Bombing on the Indonesian Economy", Tourism Management 30.
8. Blake, A., J. S. Arbache, M. T. Sinclair and V. Teles (2008), "Tourism and Poverty Relief", Annals of Tourism Research, Vol. 35, No. —1, pp. —107-126.
9. Wattanakuljarus, A. & Coxhead, I. (2008) Is tourism-based development good for the poor? A general equilibrium analysis for Thailand. Journal of Policy Modeling, 30 (6), 929-955.
10. Илюян Эдуард Робертович (2008). Развитие индустрии туризма как фактор интегрирования России в мировую экономику в условиях глобализации. Дисс. На соис.уч.степ.к.э.н. —Москва. —50-с
11. Папирян Г.А (2000). Международные экономические отношения: Экономика туризма. —М. Финансы и статистика.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 11-12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.